

PAVLINI, glavni oltar crkve Majke Božje Remetske u Remetama

PAVLINI, alegorijski lik Crkve s propovjedaonice u crkvi Sv. Marije u Lepoglavi, djelo A. Königera

području padaju u razdoblje baroka. God. 1696. hrv. pavlini odvajaju se od ugarskih, a Lepoglava postaje sjedištem hrv. pavlinske pokrajine. Pošto su Turci oštetili srednjovj. samostan u Lepoglavi, p. su sagradili 1650–63. novi dvokatan samostan s dva refektorija; crkvu su produljili i obnovili baroknim pročeljem i povišenim zvonikom. Na gotovo istovjetan način obnovljena je i crkva u Remetama. Sagradili su nove jednobrodne barokne crkve u Sv. Petru u Šumi, Sveticama, Olimju, Križevcima i prostranu kapelu uz svoju ladanjsku rezidenciju u Veternici.

Pavlini, vrlo bogati i ugledni u XVII. i osobito u XVIII. st., imali su vlastite umj. radionice. Kipari i stolari opremali su njihove crkve oltarima i vrijednim drvenim polikromiranim i pozlaćenim kipovima (Svete, Kamensko, Olimje). Izuzetak je mramorni gl. oltar u Remetama, djelo redovničke braće Tome Jurjevića i Pavla Belline (1707) u koji je ugrađen gotički dio s Marijinim kipom. Najpoznatiji su pavlini kipari Aleksije Königer (Lepoglava, Križevci, Olimje) i P. Riedl (Sv. Petar u Šumi). I slikari su prema potrebi prelazili iz samostana u samostan. Ostajući anonimni, slikali su vaze s cvijećem i likove svetaca na ukladama sakristijskih ormara i vratnica (Svete, Veternica). Najsnažniji i najplodniji predstavnik baroknoga slikarstva u Hrvatskoj je I. Ranger. Premda je i on slikao na ukladama naslona klupa (Lepoglava, prizori iz života svetaca), glavna su mu djela velike fresko-kompozicije u Lepoglavi (svetište i pjevalište crkve, ljetni refektorij), Olimju (svetište crkve), Sv. Ivanu na Gorici (svetište), Štrigovi (svetište) i Remetama, te izvan pavlinskoga kruga u crkvi Sv. Marije Sniježne u Belcu, Sv. Martina u Voći, kapeli u Kamenici i u franjevačkoj ljekarni u Varaždinu. Snažan kolorit, dinamičnost likova, iluzionizam arhitekture, obilje cvjetnih motiva u službi zadana ikonografskoga programa (najčešće marijanskoga) značajke su toga vrsnoga slikara. Uz

njega je radio Gabrijel Taller (Lepoglava, Kamensko, Sv. Helena kraj Čakovca). Tri oltarne slike u Sv. Petru u Šumi rad su Leopolda Keckheisena. P. su u svojim crkvama imali vrijedne barokno oblikovane orgulje (Lepoglava, Svete, Sv. Petar u Šumi, Olimje). Osobito je važna njihova djelatnost na književnom i znanstvenom polju; arhivska građa njihovih samostana čuva se u Hrvatskome državnome muzeju.

LIT.: C. Trux, *Historia provinciae illyricae monasteriorum ordinis S. Pauli primi eremitae*, Križevci 1935. — A. Sekulić, *Remete*, Zagreb 1986. — *Kultura pavlina u Hrvatskoj 1244–1786* (zbornik-katalog), Zagreb 1989. — *Lepoglavljski zbornik* 1993, Zagreb 1994. L. D.

PAVLIN KLOŠTAR (prije **Streza**), selo kraj Bjelovara. Tu je 1364. I. Bišenski osnovao pavlini samostan s crkvom Svih Svetih i obdario ga posjedima. Iz samostana potječe jedini očuvani pavlini urbar (1477). Zbog tur. navala pavlini su napustili Strezu poslije 1538; samostan je srušen, a građa je upotrijebljena za zidanje utvrda. Arhit. ostaci gotičkih obilježja čuvaju se u Gradskome muzeju u Bjelovaru.

LIT.: I. Tkalečić, *Urbur bivšeg pavlinskog samostana u Strezi*, VjZA, 1903, 5. — M. Kruhek, *Povijesno-topografski pregled pavlinskih samostana u Hrvatskoj*, u katalogu: *Kultura pavlina u Hrvatskoj 1244–1786*, Zagreb 1989. L. D.

PAVLOVIĆ, Juraj, slikar (Split, 16. X. 1803 – 11. III. 1886). U mladosti austr. oficir u Velikome Varadinu. Od 1847. živio u Splitu i Solinu. Nije poznato da li je, i gdje, učio slikarstvo. Prema predaji, putovao u Beč, Veneciju i Francusku.

Pavlovićevo se djelo sastoji od četrdesetak očuvanih radova, najvećim dijelom portreta splitskoga plemstva i građanstva iz druge i treće četvrtine XIX. st. U ranijim radovima prevladava duh romantizma koji se može osjetiti u impozantnosti likova, izrazima lica, slobodnijem potezu kista, gami boja te ozračju samih slika. Premda skromni, ti portreti najtipičnije

odražavaju slikarstvo romantizma u Dalmaciji. Osobito se ističu neposredni i spontani autoportret, portreti roditelja, braće (portret brata Lovre iz 1839) i sestre. Sred. stoljeća portreti postupno gube dominantnu romantičnu notu i približavaju se realističnim težnjama. U drugoj se fazi ističu portret zapovjednika splitske Narodne garde Antuna Bassa (1849), te portreti Marina Šperca, slikarovih sinovaca Alberta i Marina Pavlovića, Dujma i Ane Karaman (1865), Petra Grisogona, Antuna Jeličića i dr. Slike sa sakralnom i pov. tematikom te žanr-prizori znatno su slabiji od portreta, a u nekim su slučajevima očite kopije. Radovi mu se nalaze u Galeriji umjetnina i Muzeju grada Splita, Modernoj galeriji u Zagrebu, a najvećim dijelom u privatnome vlasništvu u Splitu.

LIT.: K. Prijatelj, Juraj Pavlović, Split 1962. — Isti, Slikarstvo u Dalmaciji 1784—1884, Split 1989. K. Plj.

PAVLOVIĆ, Zoran, grafički oblikovatelj (Subotica, 14. II. 1941). Studirao arhitekturu i filmsku montažu u Zagrebu. Grafičkim se oblikovanjem bavi od 1965. Bio je umjetnički direktor magazina »Start« 1973—75, potom vodi Studio za grafički dizajn Centra društvenih djelatnosti u Zagrebu (Studio CDD), a od 1980. odjel grafičkog oblikovanja izdavačke djelatnosti Grafičkoga zavoda Hrvatske. Grafički je opremio velik broj knjiga, kalendara i propagandnoga materijala. Karikature objavljivao u časopisima »Kerempuh« i »Paradoks«, te ih izlagao u Zagrebu (1965, 1966, 1967). Ž. Kć.

PAVLOVIĆI, obitelj graditelja i kamenara podrijetlom iz Korčule. Graditelji i klesari toga prezimena spominju se često u dokumentima Korčule, Dubrovnika i Kotora u XVI—XVIII. st., ali nije sigurno da svi pripadaju istomu rodu.

Marko Milić Pavlović zidao je 1514. na općinskim gradnjama u Korčuli. God. 1518. dovršio je arkade Divone u Dubrovniku, a 1525. gradi kapelu Sv. Roka u sastavu korčulanske katedrale kao njezin četvrti brod. Zajedno s Markom i Nikolom Karličem zida tijekom trećega desetljeća XVI. st. zvonik hvarske katedrale, a 1532. zapisan je kao mrtav. — U Dubrovniku i Kotoru djeluju mnogobrojni kamenari Pavlovići: u prvoj pol. XVI. st. *Nikola, Frano, Nikola Antunov, Frano i Andrija*, te *Marko Pavlović*, koji je 1533. izradio kamin, umivaonike i kanale za Kabužičev ljetnikovac na Šipanu, a 1540. zajedno s *Krstom Pavlovićem* kamenu ogradu u dvorištu dominikanskoga samostana; *Mato Pavlović* je s *Ivanom Pavlovićem* i drugim klesarima izrađivao dijelove za renesansnu palaču Skočibuha 1552; *Ivan* i *Vicko Pavlović* isporučuju 1553. kamenu građu na Krk; *Pavao Pavlović* popravljja s Franjom Karličem svod romaničke katedrale u Kotoru, 1581; *Kristo* i *Antun Pavlović* su 1664—65. zajedno s A. Ismaelijem sazidali pilastre i presvodili župnu crkvu u Blatu na Korčuli.

JURAJ PAVLOVIĆ, *Marin Pavlović*. Split, Galerija umjetnina

Marko Antun Pavlović bio je glavni majstor pri popravku kotorske katedrale nakon potresa. Počevši oko 1670, u razdoblju od deset godina temeljito je rekonstruirao pročelje sa zvonnicima koje je time dobilo barokni pečat; 1674. isplaćena mu je izrada velike rozete sred pročelja. God. 1687. popravljja portal i radi jedan stup s kapitelom za korčulansku katedralu; 1693. radi na crkvi Sv. Lovre u Šibeniku a iste godine podiže novo pročelje crkve u Betini u suradnji s kamenarom Markom Vidovićem.

Nikola Pavlović spominje se oko 1670. pri popravku kotorske katedrale zajedno s Markom Antunom Pavlovićem, Franjom i Ivanom Karličem. God. 1677. sudjelovao u prvoj fazi gradnje crkve Sv. Lovre u Šibeniku (pročelje s rozetom). God. 1718. popravljao kip Sv. Petra, djelo Bonina da

PAZ, freska u crkvi Sv. Vida